

Enkät till första linjens chefer inom särskilt boende för äldre

☐ Obligatoriska frågor är markerade med en stjärna (*)

Bakgrund

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag (S2024/01660 (delvis)) att sprida information till verksamheter inom äldreomsorgen om vikten av basala hygienkrav och rutiner. Syftet med projektet är att stödja huvudmännen i att upprätthålla en kontinuerlig följsamhet till hygienkrav och rutiner inom vård och omsorg för äldre. Enkäten avser att undersöka chefernas och personalens förutsättningar att följa bestämmelser om basal hygien och smittförebyggande åtgärder, hur följsamheten ser ut och i vilken utsträckning hygienrutiner ingår i verksamhetens kvalitetsledningssystem. En del av uppdraget är att genomföra en informationsinsats till verksamheter inom äldreomsorgen, baserat på analysen av uppdraget. Analysen och informationsinsatser kommer att redovisas skriftligt i en rapport till Socialdepartementet under vintern 2025/2026.

Hälsningar

Ann Bergman, projektledare

Om du har frågor om enkäten, vänligen kontakta:

Annakarin Bjuhr, utredare

annakarin.bjuhr@socialstyrelsen.se

Har du tekniska frågor kontakta:

enkat@socialstyrelsen.se

Vem ska svara på enkäten?

Enkäten bör besvaras av den person som är första linjens chef vid det särskilda boendet för äldre och som är direkt ansvarig för genomförandet av vården och omsorgen.

Alla svar är viktiga

Enkäten är frivillig, men ditt svar är viktigt för att ge en så heltäckande bild som möjligt. Enkätsvaren kommer att redovisas på aggregerad nivå. De ska tillsammans med annan information utgöra grunden för en analys av verksamheternas förutsättningar, inför informationsinsatsen som ingår i uppdraget. Analysen och informationsinsatserna kommer att beskrivas i en rapport till Socialdepartementet vintern 2025/2026.

Innan du börjar svara

I denna enkätundersökning är det inte tillåtet att samla in känsliga personuppgifter. Ange inte uppgifter som

kan kopplas till en enskild persons hälsa eller levnadsförhållanden.

Avgränsning

Uppgifterna som efterfrågas i enkäten avser förhållandena vid den tidpunkt ni fyller i enkäten, om inget annat anges.

Samråd med SKR och NNR

Socialstyrelsen har inför utformandet och genomförandet av enkäten samrått med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Näringslivets regelnämnd (NNR), i enlighet med förordning (1982:668) om statliga myndigheters inhämtande av uppgifter från näringsidkare och kommuner.

Kontaktuppgifter och personuppgiftsbehandling

Kontaktuppgifter är personuppgifter och behandlas hos Socialstyrelsen i enlighet med EU:s dataskyddsförordning*. Mer information om hur Socialstyrelsen behandlar personuppgifter finns här: <https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/behandling-av-personuppgifter>. Se särskilt under rubriken Enkätundersökningar riktade till verksamheter.

Enkät svar som kommer in till Socialstyrelsen är enligt huvudregeln allmänna handlingar. Det innebär att allmänheten har rätt till att ta del av innehållet, om det inte finns uppgifter som är sekretessbelagda enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

*Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Praktiska instruktioner

Frågor markerade med stjärna (*) är obligatoriska och måste besvaras för att komma vidare i enkäten.

De svar du skriver in i enkäten sparas när du klickar på flikarna "Föregående" eller "Nästa" längst ner på varje sida i enkäten. Vill du gå tillbaka i enkäten använd knappen "Föregående" längst ner på sidan. Använd inte webbläsarens piltangent/bakåtknapp. Om du avbryter arbetet kan du enkelt nå enkäten igen genom att klicka på länken i e-postbrevet. Det är möjligt att göra ändringar i enkäten fram till sista svarsdag även om du har skickat i väg ditt svar.

När du har svarat på alla frågorna i enkäten klickar du på "Skicka". Du kommer då till en sammanfattningssida där du kan kontrollera och eventuellt redigera dina svar. Om du vill skriva ut dina svar ska du klicka på symbolen för utskrift. Det går även att spara dina svar som en PDF eller skicka dem via e-post. (Notera att endast de frågor som du har besvarat finns med i svarsöversikten.)

OBS! För att svaren ska skickas in behöver du klicka på "Avsluta" längst ner på enkätens avslutande sammanfattningssida.

Kod

Region

Regiform

Vänligen fyll i dina kontaktuppgifter.

Vi behandlar ditt namn och andra kontaktuppgifter för att vid behov kunna ta kontakt om dina svar på enkäten behöver kompletteras.

Kontaktperson:

Befattning:

Din e-postadress: *

Enhetens namn: *

Kommun/stadsdelsområde där enheten
(utförarkontoret) ligger:

Definition första linjens chef

Med första linjens chef menas den närmsta chefen till den operativa personalen, exempelvis vård- och omsorgspersonal, med ansvar för budget, utveckling och arbetsmiljö. Kan kallas för enhetschef eller verksamhetschef. Samordnare, teamledare eller liknande arbetsroller med delegerat ansvar är inte en första linjens chef. I denna enkät kommer vi för enkelhetens skull att kalla första linjens chef för enhetschef.

1. Har du som chef resurser/funktioner som stödjer dig i ditt dagliga arbete med avseende på ...? *

	Ja	Nej
Bemanning	☐	☐
Beläggning/in- och utskrivning	☐	☐
Tekniskt (IT) stöd	☐	☐
Lokal/fastighet	☐	☐
Leda det operativa arbetet dagligen (t.ex. gruppchef, teamledare)	☐	☐
Ekonomi	☐	☐
Kvalitetsutveckling	☐	☐
Ombud för städ, mat, etc.	☐	☐
Arbetsmiljö	☐	☐
Andra reusrser/funktioner. Ange vilka:	☐	☐

2. Genomför er verksamhet årligen aktiviteter för att hålla frågan om goda hygienrutiner aktuell? *

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Vet inte

3. Har du möjlighet (ekonomiska förutsättningar och befogenhet) att utöka bemanningen vid utbrott av smitta? *

Exempelvis säsongsinfluensa eller vinterkräksjuka.

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Vet inte

Chefens personliga förutsättningar

4. Har du genomgått utbildning i basala hygienrutiner och/eller smittförebyggande åtgärder de senaste 24 månaderna? *

Flera alternativ kan väljas.

- ☐ Ja, Socialstyrelsens webbutbildning Basala hygienrutiner i vård och omsorg
- ☐ Ja, Socialstyrelsens webbutbildning Förebygga och förhindra smitta för chefer i vård och omsorg
- ☐ Annan utbildning. Ange vilken: _____
- ☐ Nej

5. Känner du till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd ([HSLF-FS 2022:44](#)) om smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter enligt socialtjänstlagen (2001:453) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade? *

- ☐ Ja
- ☐ Nej

6. Känner du till Socialstyrelsens föreskrifter ([SOSES 2015:10](#)) om basal hygien i vård och omsorg? *

- ☐ Ja
- ☐ Nej

7. Hade ni den 1 mars 2025 skriftliga rutiner i verksamhetens kvalitetsledningssystem som beskriver ...? *

Av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår det att den som bedriver socialtjänst ansvarar för att det finns sådana processer och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet. I Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2015:10) om basal hygien i vård och omsorg anges krav som gäller vid fysisk kontakt med patienten eller den som har beviljats omsorgsinsatser.

	Ja	Nej
Hur arbetskläder ska användas.	☐	☐
Hur skyddskläder ska användas.	☐	☐
Hur man säkerställer att personalen inte har smycken, bandage, förband, stödskenor eller motsvarande. Samt att personalens naglar är korta och fria från konstgjorda material.	☐	☐
Hur personalen ska sköta handhygien i en omsorgssituation.	☐	☐
Hur skyddshandskar ska användas.	☐	☐

8. Har ni den 1 mars 2025 skriftliga rutiner för att förebygga och förhindra smittspridning i verksamhetens kvalitetsledningssystem? *

Med rutin avses ett bestämt tillvägagångssätt för hur aktiviteter ska genomföras samt ange ansvarsfördelningen. Rutinen ska vara känd och användas av ansvarig personal. Det innebär till exempel att personalen vet vem eller vilka personer som kan kontaktas när det finns behov av stöd för ställningstagande till lämplig åtgärd, behov av att samordna eller meddela information om insatser för den enskilde hemtjänsttagaren.

Med vårdhygienisk expertis avses enligt Socialstyrelsens definition inte en enskild person utan en expertgrupp där relevanta kunskapsområden finns representerade.

	Ja	Nej	Vet inte
För hur smitta ska förebyggas i verksamheten	☐	☐	☐
För hur smittspridning ska förhindras i verksamheten	☐	☐	☐

	Ja	Nej	Vet inte
För vem som ansvarar för att olika smittförebyggande åtgärder vidtas i verksamheten	☐	☐	☐
För hur verksamheten kan samverka med hälso- och sjukvården	☐	☐	☐
För hur kontakt ska tas med vårdhygienisk expertis	☐	☐	☐
För hur de smittförebyggande åtgärderna ska följas upp	☐	☐	☐
För hur personalen i verksamheten ska informeras om rutinerna.	☐	☐	☐
För hur den som har beviljats en insats och dennes närstående kan få information om hur verksamheten arbetar för att förebygga och förhindra smitta och smittspridning.	☐	☐	☐

9. Anser du att personalen uppmuntrar/uppmanar varandra att följa rutinerna? *

- ☐ 5 Hög utsträckning
- ☐ 4
- ☐ 3
- ☐ 2
- ☐ 1 Låg utsträckning

Riskbedömning

10. Bedömer ni fortlöpande ... *

	Ja	Nej	Vet inte
Vilka risker för smitta och smittspridning som finns i verksamheten	☐	☐	☐

	Ja	Nej	Vet inte
Vilka åtgärder som behöver vidtas för att förhindra smitta och smittspridning i verksamheten	☐	☐	☐

Utbildning för personal

11. Får all personal (inklusive vikarier/timanställda) utbildning i basala hygienrutiner och smittförebyggande åtgärder när de påbörjar en anställning? *

Flera alternativ kan väljas.

- ☐ Ja, Socialstyrelsens webbutbildning Basala hygienrutiner i vård och omsorg
- ☐ Annan utbildning. Ange vilken: _____
- ☐ Nej

12. Du angav annan utbildning. Vad omfattar den utbildningen? *

Flera alternativ kan väljas.

- ☐ Att förebygga och förhindra smitta och smittspridning i verksamheten
- ☐ Basal hygien med utgångspunkt från Socialstyrelsens föreskrifter (SOF 2015:10) om basal hygien i vård och omsorg

13. Får all personal (inklusive vikarier/timanställda) möjlighet att träna praktiskt i komplement till utbildningen? *

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Vet inte

14. Får all personal (inkl. vikarier/timanställda) fortbildning för att upprätthålla och uppdatera sina kunskaper om basala hygienrutiner och smittförebyggande åtgärder? *

- ☐ Ja

☐ Nej

15. Har er verksamhet medarbetare med uppdrag att informera och stödja personal i åtgärder för att minska risken för vårdrelaterade infektioner och smittspridning? *

Exempelvis hygienombud.

☐ Ja

☐ Nej

Egenkontroll

16. Genomförde er verksamhet egenkontroll avseende följsamheten till basala hygienkrav och rutiner under 2024? *

Flera alternativ kan väljas.

☐ Ja, genom observationer

☐ Ja, genom självskattning

☐ Ja, på annat sätt, exempelvis genom mätning av förbrukning av exempelvis handdesinfektionsmedel, skyddskläder eller skyddshandskar

☐ Nej

☐ Vi kommer att genomföra en kontroll under 2025

17. Hur dokumenterar er verksamhet data från egenkontroll avseende följsamheten till basala hygienkrav och rutiner? *

☐ Manuellt, t.ex. excel-blad eller i pappersformat

☐ Genom digitalt system för inmatning och aggregering av data

☐ Annat. Beskriv hur:

☐ Dokumenterades inte. Beskriv varför:

18. Analyseras resultaten från egenkontrollen? *

☐ Ja

- ☐ Nej
- ☐ Vet inte

19. Återkopplas resultaten från egenkontrollen till personalen? *

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Vet inte

20. Genomförde er verksamhet en mätning av vårdrelaterade infektioner (VRI) under 2024? *

Svenska HALT är en mätning av vårdrelaterade infektioner och antibiotikaanvändning i särskilt boende. Syftet är att stödja och stimulera till ett lokalt och regionalt systematiskt kvalitetsarbete. Läs mer [här](#).

Flera alternativ kan väljas.

- ☐ Ja, vi deltog i HALT-mätning
- ☐ Ja, vi genomförde annan mätning. Ange vilken: _____
- ☐ Nej
- ☐ Vi kommer att genomföra en mätning under 2025

21. Hur dokumenteras data från mätningen av vårdrelaterade infektioner? *

- ☐ Manuellt exempelvis excel-ark eller pappersformat
- ☐ Digitalt system för inmatning och aggregering av data
- ☐ Annat. Beskriv hur: _____
- ☐ Dokumenterades inte. Beskriv varför: _____

22. Återkopplas resultaten från mätningarna till personalen? *

- ☐ Ja
- ☐ Nej

23. Upplever du att ni haft problem att tillhandahålla följande under de senaste 12 månaderna? *

	Inga problem 1	2	3	4	Stora problem 5
Kortärmade arbetskläder (överdel och byxa eller klänning)	☐	☐	☐	☐	☐
Extra ombyten av arbetskläder	☐	☐	☐	☐	☐
Plastförkläde, skyddsrock eller motsvarande skyddskläder	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholbaserat handdesinfektionsmedel, eller något annat medel med motsvarande effekt	☐	☐	☐	☐	☐
Flytande tvål och torkpapper	☐	☐	☐	☐	☐
Skyddshandskar för engångsbruk, avsedda för ändamålet	☐	☐	☐	☐	☐
Möjlighet att tvätta händerna	☐	☐	☐	☐	☐

24. I vilken utsträckning bedömer du att medarbetarna har tid och möjlighet att tillämpa rutiner och åtgärder som förebygger smitta och smittspridning? *

- ☐ 5 Hög utsträckning
- ☐ 4
- ☐ 3
- ☐ 2
- ☐ 1 Låg utsträckning

25. Hur många av personalen har genomgått utbildningen i basal hygien de senaste 24 månaderna? *

- ☐ Samtliga av personalen
- ☐ Hälften eller fler av personalen
- ☐ Mindre än hälften av personalen

☐ Ingen eller någon enstaka av personalen

26. Hur många av personalen bedömer du har kunskap om basal hygien och om att förhindra smitta och smittspridning samt förmåga att omsätta kunskapen i det praktiska arbetet? *

☐ Samtliga av personalen

☐ Hälften eller fler av personalen

☐ Mindre än hälften av personalen

☐ Ingen eller någon enstaka av personalen

27. I vilken utsträckning bedömer du att lokalerna där vård och omsorg bedrivs är utformade och utrustade så att personalen har förutsättningar att utföra handhygien och andra åtgärder för att förhindra smitta och smittspridning? *

☐ 5 Hög utsträckning

☐ 4

☐ 3

☐ 2

☐ 1 Låg utsträckning

28. Finns det något område där du ser att följsamheten till hygienrutinerna kan bli bättre i er verksamhet? *

	Behöver inte förbättras				Kan förbättras	
	1	2	3	4	5	
Personalen har arbetskläder som används på arbetstid	☐	☐	☐	☐	☐	
Arbetsklädernas ärmar är så korta att de slutar ovanför armbågen	☐	☐	☐	☐	☐	
Arbetskläderna byts varje dag, eller när det blir förorenade	☐	☐	☐	☐	☐	

	Behöver inte förbättras				Kan förbättras
	1	2	3	4	5
Plastförkläde, skyddsrock eller motsvarande skyddskläder används utanpå arbetskläderna vid risk för att kläderna kommer i kontakt med kroppsvätskor eller annat biologiskt material under ett vård- eller omsorgsmoment	☐	☐	☐	☐	☐
Skyddskläder som används vid vård av eller omsorg om flera personer efter varandra byts mellan varje person	☐	☐	☐	☐	☐
Underarmar och händer är fria från klockor, smycken, bandage, förband, stödskenor och motsvarande	☐	☐	☐	☐	☐
Naglar är korta och fria från konstgjort material	☐	☐	☐	☐	☐
Händer desinficeras omedelbart före och efter ett vård- och omsorgsmoment	☐	☐	☐	☐	☐
Händerna är torra innan de desinfekteras	☐	☐	☐	☐	☐
Händerna tvättas med vatten och flytande tvål före desinfektion, om de är eller kan antas vara smutsiga	☐	☐	☐	☐	☐
Skyddshandskar används om händerna risker att komma i kontakt med kroppsvätskor under ett vård- eller omsorgsmoment.	☐	☐	☐	☐	☐
Skyddshandskarna som använts när händerna risker att komma i kontakt med kroppsvätskor under ett vård- och omsorgsmoment byts mellan varje vård- eller omsorgsmoment	☐	☐	☐	☐	☐

Frågor avseende kommunikationsinsatser

29. I vilka kanaler tar du del av information från Socialstyrelsen idag? *

Du kan välja flera alternativ.

☐ Socialstyrelsen.se

- ☐ Kunskapsguiden.se
- ☐ Samlat stöd för patientsäkerhet (webbplats)
- ☐ Socialstyrelsens nyhetsbrev
- ☐ Kunskapsguidens nyhetsbrev
- ☐ LinkedIn Äldreomsorg
- ☐ LinkedIn Agera för säker vård
- ☐ Socialstyrelsens LinkedInkonto
- ☐ Socialstyrelsen Facebookkonto
- ☐ Socialstyrelsens Instagramkonto
- ☐ Webbinarier/teamsmöten
- ☐ Kunskapstimmar äldreomsorg
- ☐ Erfarenhetsutbyten äldreomsorg
- ☐ Aktuellt om patientsäkerhet
- ☐ Tar inte del av information från Socialstyrelsen
- ☐ Annan kanal. Ange vilken: _____

30. Vilka av följande stöd från webbplatserna Socialstyrelsens.se och Kunskapsguiden.se har du tagit del av det senaste året?

Du kan välja flera alternativ.

- ☐ ~~Webbutbildning Förebygga och förhindra smitta för chefer i vård och omsorg~~
- ☐ [Webbutbildning Basala hygienrutiner i vård och omsorg](#)
- ☐ [Webbutbildning Basic hygiene routines in healthcare and care](#)
- ☐ [Webbutbildning Introduktion till arbete i vård och omsorg](#)
- ☐ [Yrkesintroduktion för baspersonal inom äldreomsorgen](#)
- ☐ [Yrkesintroduktion för baspersonal inom äldreomsorgen - Guide till webbaserat stöd \(PDF\)](#)
- ☐ [Minska risken för att smitta kommer in och sprids på äldreboenden – checklista med reflektionsfrågor \(PDF\)](#)
- ☐ [Frågor och svar om hygienrutiner, arbetskläder och föreskrifterna om basal hygien \(PDF\)](#)
- ☐ [Stöd i arbetet med basala hygienrutiner \(PDF\)](#)
- ☐ [Egenkontroll av följsamhet till basala hygienkrav och rutiner -ett stöd för punktprevalensmätning \(PDF\)](#)
- ☐ [Hundar i vård och omsorg, vägledning till gällande regelverk \(PDF\)](#)

31. Finns det stöd/material om basal hygien och smittförebyggande åtgärder från Socialstyrelsen som du återvänder till? Vilket i så fall och varför?

32. Vilket förtroende har du för Socialstyrelsen när det gäller frågor om basal hygien och smittförebyggande arbete? *

- ☐ Mycket stort förtroende
- ☐ Stort förtroende
- ☐ Varken eller
- ☐ Litet förtroende
- ☐ Mycket litet förtroende
- ☐ Ingen uppfattning

33. Saknar du något ytterligare stöd från nationellt håll (exempelvis Socialstyrelsen) kring basala hygienrutiner och smittförebyggande åtgärder? *

- ☐ Ja
- ☐ Nej

34. Vilket ytterligare stöd från nationellt håll (exempelvis Socialstyrelsen) kring basala hygienrutiner och smittförebyggande åtgärder saknar du?

35. Vilken typ av stöd skulle du vilja ha mer av?

36. Ungefär hur lång tid tog det att besvara enkäten?

Räkna även med tiden det tog att samla information för att kunna svara på alla frågor. Ange tiden i antal minuter.

Antal minuter:
